

Stappenplan open toetsvragen/examenvragen beantwoorden

Inleiding:

Het leren van een toets is vaak één, maar het is meestal ook heel lastig om op een goede manier het antwoord te omschrijven of te kiezen. Vooral bij open vragen is het ingewikkeld om te bedenken wat de docent van jou verwacht en welke kant hij/zij op wil met zijn vraag.

Daarom hebben we voor jou 2 stappenplannen gemaakt om bij het goede antwoord te komen én het op een overzichtelijke manier op te schrijven. Dit stappenplan gaat over open vragen.

Probeer het stappenplan eens uit bij het maken van opdrachten (niet voor een toets) om te kijken hoe ze werken, en bedenk hoe je dit zou kunnen toepassen tijdens een toets.

2.1 Open vragen waarbij naar een kort antwoord wordt gevraagd

Open vragen waarbij naar een kort antwoord wordt gevraagd, gaan voornamelijk over feitenkennis zonder dat je iets met deze feitenkennis moet doen. Denk aan vragen naar jaartallen, namen van personen, landen, et cetera.

- Stap 1: Bedenk waarnaar wordt gevraagd. De vraag helpt je vaak: vraagwoorden zoals wie, wat, waar sturen je naar het antwoord.
- Stap 2: Weet je het antwoord van de vraag omdat je de feitenkennis paraat hebt? Dan vul je het in, en ben je klaar.
- Stap 3: Geen idee? Wat weet je wel over het onderwerp van de vraag? Door hierover na te denken kan het gebeuren dat de rest van de feitenkennis je ook weer te binnen schiet.
- Stap 4: Nog steeds geen idee? Kan je andere vragen op je toets gebruiken om een goede ingeving te krijgen?
- Stap 5: Ga even verder, en kom later terug bij deze vraag.
- Stap 6: Je kan altijd iets opschrijven waarvan je denkt dat het in de buurt komt (een periode i.p.v. een jaartal, alleen een voor- of achternaam, et cetera). Misschien dat je een deel van de punten krijgt, en je laat in ieder geval aan je docent zien dat je wel weet wat er van je wordt verwacht.

2.2 Open vragen waarbij naar een lang antwoord wordt gevraagd

2.2.1 Leg uit

Bij de gesloten vragen is al opgemerkt dat er na een gesloten vraag vaak van je wordt verwacht dat je je antwoord kunt uitleggen. Er wordt dus gevraagd naar argumenten die jou antwoord ondersteunen. Soms kan het zelfs zo zijn dat zowel 'ja' als 'nee' waar zijn, zolang je het maar op de juiste manier beargumenteert.

Voor het ondersteunen van je antwoord door middel van argumenten heb je niet alleen feitenkennis nodig, maar moet je ook aan de slag gaan met die feitenkennis. Waarom ondersteunt jouw argument jouw antwoord, wat heeft het één met het ander te maken.

Hoe je dit aanpakt zie je hieronder.

- Stap 1: Staan er begrippen in de vraag die je moet uitleggen voor je antwoord? Leg deze begrippen uit. Soms is dit niet altijd nodig voor het antwoord op je vraag (je hoeft het dus niet altijd in je antwoord te verwerken), maar kan het voor jezelf als verheldering werken.
- Stap 2: Welke feitenkennis hoort bij deze vraag? Bedenk, voordat je een antwoord formuleert, welke feitenkennis bij deze vraag hoort.
- Stap 3: Welke onderdelen van de feitenkennis die bij deze vraag horen ondersteunen jou antwoord? Schrijf deze feitenkennis op. Let hierbij op dat je signaalwoorden gebruikt: Ja, want... (feit 1). Bovendien... (feit 2), etc.
- Stap 4: Check of je genoeg argumenten hebt gebruikt. Vaak staat er bij het 'leg uit' dat je minimaal 3 (of een andere hoeveelheid) argumenten moet gebruiken.
- Stap 5: Is alles in orde? Sluit je antwoord dan af met een concluderende opmerking waarmee je onderstreept dat je antwoord klopt. Gebruik hierbij ook weer een signaalwoord: Dus aan de hand van deze argumenten/feiten kan je zien dat...

2.2.2 Verbanden

Vragen waarbij je een verband moet leggen is één van de moeilijkste soorten vragen. Je moet hierbij je feitenkennis paraat hebben, maar je moet ook in staat zijn om daadwerkelijk iets te doen met de stof. Er is een overkoepelend begrip van de stof nodig om verbanden te kunnen leggen. Het is dus niet voldoende om je feitenkennis uit je hoofd te leren, je moet kunnen uitleggen wat er gebeurd is en hoe dit met elkaar te maken heeft. Voorbeelden van verbanden zijn (kijk voor meer verbanden eens in je boek van Nederlands):

- oorzaak-gevolg
- reden-argument
- doel-middel

- Stap 1: Staan er begrippen in de vraag die je moet uitleggen voor je antwoord? Leg deze begrippen uit. Soms is dit niet altijd nodig voor het antwoord op je vraag (je hoeft het dus niet altijd in je antwoord te verwerken), maar kan het voor jezelf als verheldering werken.
- Stap 2: Welke feitenkennis hoort bij deze vraag? Bedenk, voordat je een antwoord formuleert, welke feitenkennis bij deze vraag hoort.
- Stap 3: Maak een keuze uit je feitenkennis: welke feitenkennis heeft de relatie (bijv. oorzaak-gevolg) die je zoekt? Als je dit gelijk weet, dan kan je het opschrijven en heb je je antwoord.
- Stap 4: Let erop dat je antwoord gestructureerd is. Als je bijvoorbeeld een oorzaak gevolg moet benoemen, zeg dan wat de oorzaak is, en wat het gevolg. Wanneer je dit namelijk vergeet kan het voor je docent onduidelijk zijn of jij echt goed snapt wat de oorzaak is, en wat het gevolg is.

Kom je er niet uit?

Tip: Kijk in je boek Nederlands of op internet naar signaalwoorden die bij verschillende verbanden horen. Deze signaalwoorden kan je vaak terugvinden in je leertekst, waardoor het gemakkelijker wordt om verbanden die 'verstopt zitten' in de tekst te

herkennen.

2.2.3 Vergelijkingen

Vragen waarbij je een vergelijking moet maken vindt je vooral bij Geschiedenis, Maatschappijleer en Aardrijkskunde, denk aan een vergelijking tussen twee (of meer) landen, eeuwen, personen of bijvoorbeeld ideologieën. Feitenkennis is ook bij dit soort vragen weer van onmisbaar belang, maar je moet ook in staat zijn om overeenkomsten en verschillen te zien, ook al staan deze niet altijd even duidelijk als zodanig benoemd in de tekst die je hebt geleerd. Ook hiervoor geldt dus dat het niet voldoende is om feitenkennis uit je hoofd te leren, je moet overkoepelende conclusies kunnen trekken uit je leerstof.

- Stap 1: Staan er begrippen in de vraag die je moet uitleggen voor je antwoord? Leg deze begrippen uit. Soms is dit niet altijd nodig voor het antwoord op je vraag (je hoeft het dus niet altijd in je antwoord te verwerken), maar kan het voor jezelf als verheldering werken.
- Stap 2: Welke feitenkennis hoort bij deze vraag? Bedenk, voordat je een antwoord formuleert, welke feitenkennis bij deze vraag hoort.
- Stap 3: Begin de vergelijking door de situatie te schetsen. Je kunt dit het beste opdelen. Moet je twee landen in een bepaald tijdvak vergelijken? Begin dan als volgt:
Land 1: schets de situatie.
Land 2: schets de situatie.
- Stap 4: Maak de daadwerkelijke vergelijking. Een vergelijking gaat over overeenkomsten en verschillen. Noem dus zoveel mogelijk overeenkomsten en verschillen. Ook dit kan je het beste opdelen:
Overeenkomsten: noem ze op.
Verschillen: noem ze op.
- Stap 5: Geef een conclusie. Denk hierbij aan: Dus land 1 en land 2 komen overeen op die en die vlakken, terwijl ze op die en die vlakken verschillen.

2.2.4 Ontwikkelingen/processen

Vragen waarbij je een ontwikkeling of een proces moet schetsen komen vooral voor bij Biologie, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Maatschappijleer en soms Economie. Een vraag naar een ontwikkeling betekent dat er gevraagd wordt naar een verandering in een bepaalde periode. Bij Geschiedenis kan bijvoorbeeld gevraagd worden naar de economische ontwikkelingen in een bepaalde tijd, bij Biologie kan gevraagd worden naar de ontwikkeling van bijvoorbeeld de mens vanaf de geboorte tot een bepaalde leeftijd, et cetera. Ook bij dit soort vragen is feitenkennis van groot belang, maar je moet ook de opeenvolgende gebeurtenissen kunnen zien.

- Stap 1: Staan er begrippen in de vraag die je moet uitleggen voor je antwoord? Leg deze begrippen uit. Soms is dit niet altijd nodig voor het antwoord op je vraag (je hoeft het dus niet altijd in je antwoord te verwerken), maar kan het voor jezelf als verheldering werken.
- Stap 2: Welke feitenkennis hoort bij deze vraag? Bedenk, voordat je een antwoord formuleert, welke feitenkennis bij deze vraag hoort.
- Stap 3: Start met een schets van de beginsituatie. De beginsituatie is de situatie

zoals die is aan het begin van de periode waarin je de ontwikkeling moet schetsen.

- Stap 4: Bedenk wat de eindsituatie is. De eindsituatie is de situatie zoals die is aan het eind van de periode waarin je de ontwikkeling moet schetsen.
- Stap 5: Nu je de begin- en eindsituatie weet, kan je bedenken (met behulp van je feitenkennis) wat er tussen deze twee situaties is gebeurd. Deze schrijf je zoveel mogelijk in chronologische (= juiste tijdsvolgorde) volgorde op.
- Stap 6: Eindig met de eindsituatie.
- Stap 7: Concludeer kort wat voor ontwikkeling er is geweest met behulp van de begin- en eindsituatie. Dus: van ... (beginsituatie) is er in deze periode een ontwikkeling geweest naar ... (eindsituatie).

Tips bij alle open vragen:

- Check uit hoeveel delen een vraag bestaat. Docenten hebben nog wel eens de neiging om meerdere vragen te verpakken in één vraag: **Wie was Hitler, waarom kreeg hij zoveel macht en wat deed hij hiermee? Is hier een voorbeeld van.**
- Maak voordat je een antwoord op gaat schrijven een (kort) plan hoe je de vraag gaat beantwoorden. Waar begin je mee, wat is een goede volgorde voor je argumenten, waar sluit je mee af, hoe zorg je dat het één geheel wordt?
- **Schrijf je antwoord op in je eigen woorden. Probeer dus niet hele definities uit je hoofd te leren. Vaak vergeet je dit heel snel, of onthoud je de helft, waardoor het niet goed op papier komt. Bovendien: als je iets uit je hoofd hebt geleerd wil dit nog niet betekenen dat je het ook echt snapt!**
- Oefenen met in je eigen woorden opschrijven kan door de stof (aan iemand) uit te leggen. Als je iets kunt uitleggen, dan weet je zeker dat je het echt snapt.
- Laat witregels tussen verschillende onderdelen van je antwoord, of spring in. Dit geeft overzicht, voor zowel jouzelf als degene die je toets nakijkt.
- Lees je antwoord altijd na: heb je echt (en volledig) antwoord gegeven op de vraag? Soms merk je dat je tijdens het schrijven van je antwoord afwijkt, waardoor het eindresultaat geen (volledig) antwoord is op de vraag. Door na te lezen voorkom je dit.